

Spis treści

Od Autorów	17
Przedmowa do wydania drugiego	18
1 Ucho	19
Anatomia i fizjologia	19
Ucho zewnętrzne	19
Ucho środkowe	19
Ucho wewnętrzne	25
Narząd słuchu	26
Narząd równowagi	30
Nerw twarzowy	33
Kąt mostowo-mózdzkowy	34
Metody badania	35
Oglądanie i badanie palpacyjne	35
Otoskopia	35
Wygląd błony bębenkowej w stanach patologicznych	36
Badania radiologiczne	37
Metody oceny drożności trąbki słuchowej	37
Próba Valsalvy	37
Próba Tonby'ego	38
Próba Politzera	38
Katetyzacja trąbki słuchowej	38
Tympanometria i audiometria impedancyjna	38
Pomiar odruchu mięśnia strzemiączkowego	40
Metody badania słuchu	40
Badanie szeptem	40
Testy stroikowe	41
Badania audiometryczne	42
Metody obiektywne diagnostyki słuchu	46
Technika badania	46
Słuchowe potencjały wywołane	47
Elektrokochleografia (ECoG)	48
Otoemisja akustyczna (OAE)	48
Potencjały odbierane z pnia mózgu (BERA)	49
Potencjały o średnim czasie utajenia (MLR)	50
Potencjały wolne (SP)	50
Protezowanie narządu słuchu	51
Wszczepy ślimakowe (ECI)	52
Rehabilitacja i edukacja osób z ECI po zabiegu	53
Metody badania narządu równowagi	54
Reakcje oczopląsowe	54
Typowe metody oceny zaburzeń równowagi	55
Próba Romberga	55

Próba mijania	55
Próba stania na pochylni	56
Próba marszu po prostej	56
Próba wskazywania	56
Próba obrotowa	56
Rejestracja oczopląsu	56
Posturografia (odruchy przedsionkowo-rdzeniowe)	58
Klinika chorób ucha zewnętrznego	59
Wady rozwojowe	59
Ciało obce (<i>corpus alienum</i>)	60
Woskowina (<i>cerumen</i>)	60
Urazy ucha zewnętrznego	60
Krwiak małżowiny (<i>haematoma auriculae</i>)	60
Urazy przewodu słuchowego zewnętrznego	61
Zapalenie ucha zewnętrznego	61
Zapalenie ochrzęstnej małżowiny usznej	61
Zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>otitis externa</i>) ...	61
Czyrak przewodu słuchowego zewnętrznego (<i>furunculus meati</i> <i>acustici externi</i>)	62
Rozlane zapalenie ucha zewnętrznego (<i>otitis externa diffusa</i>)	62
Opryszczka ucha (<i>herpes zoster oticus</i>)	63
Grzybicze zapalenie przewodu słuchowego zewnętrznego	63
Wyprysk (eczema)	63
Nowotwory ucha zewnętrznego	63
Klinika chorób ucha środkowego	64
Wady rozwojowe	64
Urazy	64
Perforacja błony bębenkowej	64
Złamanie kości skroniowej	65
Uraz ciśnieniowy	66
Ciało obce	66
Choroby trąbki słuchowej	66
Zwężenie trąbki słuchowej (<i>stenosis tubae auditivae</i>)	66
Ziejąca trąbka słuchowa (<i>dilatatio tubae auditivae</i>)	67
Zapalenie trąbki słuchowej (<i>salpingitis</i>)	67
Choroby zapalne	68
Zapalenie błony bębenkowej (<i>myringitis</i>)	68
Ostre zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media acuta</i>)	68
Zapalenie ucha środkowego u niemowląt i małych dzieci	71
Przewlekłe wysiękowe zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media</i> <i>exsudativa</i>)	72
Zapalenie wyrostka sutkowatego (<i>mastoiditis</i>)	76
Przewlekłe zapalenie ucha środkowego (<i>otitis media chronica</i>) ...	76
Leczenie przewlekłych zapaleń ucha środkowego	80
Powikłania przewlekłego zapalenia ucha środkowego	81
Zapalenie błędnika (<i>labyrinthitis</i>)	81
Porażenie nerwu twarzewego (<i>paralysis nervi facialis</i>)	82
Powikłania wewnątrzczaszkowe w przebiegu zapalenia ucha środkowego	82

Ropień nadtwardówkowy (<i>empyema epiduralis</i>)	83
Zapalenie opon mózgowych (<i>meningitis</i>)	83
Zapalenie zatoki esowatej (<i>thrombophlebitis sinus sigmoidei</i>)	84
Ropień mózgu i mózdzku (<i>abscessus cerebri et cerebelli</i>)	85
Nowotwory	86
Guz kłębka szyjnego (<i>chemodectoma</i>)	86
Rak (<i>carcinoma</i>)	87
Mięsak (<i>sarcoma</i>)	87
Nerwiak nerwu VIII	87
Klinika chorób ucha wewnętrznego	88
Choroba Ménière'a	88
Otoskleroza	93
Uraz akustyczny	94
Ostry uraz akustyczny	94
Przewlekły uraz akustyczny	94
Nagła głuchota (<i>surditas subita</i>)	95
Głuchota wieku dziecięcego	95
Głuchota starcza (<i>presbycusis</i>)	96
Zawroty głowy (<i>vertigo</i>)	96
Podział zawrotów głowy w zależności od towarzyszących objawów	98
Choroba lokomocyjna	100
Toksyczne uszkodzenie narządu słuchu i równowagi	100
Zapalenie neuronu przedsionkowego (<i>neuritis vestibularis</i>)	101
Zapalne uszkodzenia narządu przedsionkowo-ślimakowego	102
Objawowe zaburzenia przedsionkowo-ślimakowe	102
Położeniowy zawrót głowy	102
Zespół szyjny (<i>cervical vertigo</i>)	103
Niewydolność tętnic kręgowych	104
Zawroty głowy w chorobach neurologicznych	105
Stwardnienie rozsiane (<i>sclerosis multiplex</i>)	105
Kompensacja przedsionkowa	105
Zaburzenia funkcji nerwu twarzowego	106

2 Nos i zatoki przynosowe 109

Anatomia i fizjologia	109
Podstawy anatomii	109
Fizjologia	113
Metody badania	114
Klinika chorób nosa i zatok przynosowych	115
Wady rozwojowe	116
Upośledzenie oddychania przez nos	118
Ciała obce w nosie	119
Choroby skóry nosa	119
Czyrak nosa (<i>furunculus nasi</i>)	119
Wyprysk (<i>eczema</i>)	120
Róża (<i>erysipelas</i>)	120

Guzowatość nosa (<i>rhinophyma</i>)	120
<i>Rhinoscleroma</i>	121
Choroby błony śluzowej nosa	121
Ostry nieżyt nosa (<i>rhinitis acuta</i>)	121
Objawowy nieżyt błony śluzowej nosa (<i>rhinitis symptomatica</i>)	121
Alergiczny nieżyt nosa (<i>rhinitis allergica</i>)	122
Nieżyt naczynioruchowy (<i>rhinitis vasomotoria</i>)	122
Przewlekły nieżyt nosa (<i>rhinitis chronica</i>)	123
Polipy nosa	124
Przewlekły zanikowy nieżyt nosa (<i>rhinitis chronica atrophica</i>)	124
Polekowe zapalenie błony śluzowej nosa (<i>rhinitis medicamentosa</i>)	125
Swoiste zapalenie błony śluzowej nosa	125
Gruźlica nosa	125
Kila nosa	126
Twardziel (<i>scleroma</i>)	126
Ziarniniak Wegenera	126
Sarkoidoza	127
Choroby zapalne zatok przynosowych	127
Ostre zapalenie zatoki szczękowej (<i>sinusitis maxillaris acuta</i>)	129
Przewlekłe zapalenie zatoki szczękowej (<i>sinusitis maxillaris chronica</i>)	129
Zapalenie zatoki czołowej (<i>sinusitis frontalis</i>)	130
Metody operacyjnego leczenia schorzeń zatok czołowych	131
Zapalenie zatok sitowych (<i>ethmoiditis</i>)	132
Zapalenie zatoki klinowej (<i>sinusitis sphenoidalis</i>)	133
Torbiele zatok (<i>mucocoele, pyocoele</i>)	133
Torbiele zębopochodne (<i>cystis dentogenes</i>)	134
Powikłania zapalenia zatok przynosowych	134
Zapalenie kości czaszki	135
Powikłania wewnątrzczaszkowe zapalenia zatok przynosowych	136
Czynnościowa chirurgia endoskopowa zatok przynosowych	138
Ciała obce	140
Krwawienie z nosa (<i>epistaxis</i>)	140
Urazy nosa i zatok przynosowych	142
Złamanie nosa	142
Złamania szczęki	143
Złamania kości jarzmowej i oczodołu	144
Izolowane złamanie oczodołu typu <i>blow-out</i>	145
Uraz zatok spowodowany różnicą ciśnienia (<i>barotrauma</i>)	145
Schorzenia przegrody nosa	145
Skrzywienie przegrody nosa (<i>deviatio septi nasi</i>)	145
Krwiak przegrody nosa (<i>haematoma septi nasi</i>)	146
Ropień przegrody nosa (<i>abscessus septi nasi</i>)	146
Perforacje przegrody nosa	146
Nos siodełkowaty	147
Korekcje kształtu nosa zewnętrznego	147
Zwężenie dróg łzowych	147
Nowotwory nosa i zatok przynosowych	148
Nowotwory niezłośliwe	148

Nowotwory złośliwe	148
Nowotwory złośliwe jamy nosa i zatok przynosowych	150
Metody leczenia operacyjnego nowotworów nosa i zatok	151
Zaburzenia węchu	152

3 Jama ustna i gardło 155

Anatomia i fizjologia	155
Metody badania	161
Klinika chorób jamy ustnej i gardła	163
Wady rozwojowe	163
Urazy	164
Zapalenia nieswoiste jamy ustnej	164
Ostre nieżytowe zapalenie jamy ustnej	164
Opryszczka (<i>herpes simplex</i>)	164
Aftowe zapalenie jamy ustnej (<i>stomatitis exsudativa fibrinosa</i> v. <i>aphosa</i>)	165
Pleśniakowe zapalenie jamy ustnej i gardła	165
Zapalenie jamy ustnej wrzodziejąco-błoniaste	166
Gruźlica jamy ustnej i gardła	166
Kiła jamy ustnej i gardła	167
Zapalenia jamy ustnej i gardła w przebiegu chorób zakaźnych	167
Zmiany w jamie ustnej w następstwie zatruc	168
Zmiany w jamie ustnej w następstwie chorób krwi	168
Hiperkeratoza i leukoplakia błony śluzowej jamy ustnej i gardła	169
Liszaj płaski (<i>lichen planus</i>)	169
Zapalenie ropne głębszych warstw jamy ustnej	170
Ropień podokostnowy okołozębny	170
Ropień języka	170
Ropowica dna jamy ustnej	170
Promienica (<i>actinomycosis</i>)	170
Rozrost układu adenoidalnego	171
Przerost migdałka gardłowego (<i>vegetationes adenoideae</i>)	171
Przerost migdałków podniebiennych (<i>hyperplasia tonsillarum palatarum</i>)	172
Choroby zapalne błony śluzowej gardła	172
Ostre nieżytowe zapalenie gardła (<i>pharyngitis acuta catarrhalis</i>) ..	173
Przewlekłe zapalenie błony śluzowej gardła	173
Ostre zapalenie migdałków podniebiennych (<i>tonsillitis chronica purulenta</i>) ..	174
Ropień okółmigdałkowy (<i>abscessus peritonsillaris</i>)	175
Ropień zagardłowy	176
Stany zapalne gardła w ostrych chorobach zakaźnych	176
Mononukleozą zakaźną	176
Agranulocytoza	177
Angina Plaut-Vincenta (<i>angina ulceromembranacea</i>)	177
Białaczka	177
Przewlekłe zapalenie migdałków podniebiennych (<i>tonsillitis chronica</i>) ..	177
Grzybice jamy ustnej i gardła	179
Urazy jamy ustnej i gardła	179

Chemiczne oparzenia jamy ustnej i gardła	179
Ciała obce jamy ustnej i gardła	180
Porażenia mięśni gardła	180
Funkcjonalna dysfagia (<i>globus hystericus</i>)	180
Zespół bezdechu śródsennego (<i>sleep apnoea</i>)	181
Nowotwory	181
Nowotwory łagodne (<i>neoplasmata benigna</i>)	181
Nowotwory złośliwe jamy ustnej, języka i gardła środkowego	182
Nowotwory jamy ustnej	182
Rak wargi	183
Rak dna jamy ustnej i dziąsła	184
Rak migdałka i podstawy języka	184
Rak błony śluzowej policzka	185
Nowotwory łagodne nosogardła	185
Nowotwory złośliwe nosogardła	186
4 Gruczoły ślinowe	191
Anatomia i fizjologia	191
Zaburzenia wydzielania śliny	193
Metody badania	193
Klinika chorób ślinianek	194
Ostre zapalenie ślinianek	194
Epidemiczne zapalenie ślinianki przyusznej (świnka)	194
Przewlekłe zapalenie gruczołów ślinowych	195
Przewlekłe zwłókniające zapalenie ślinianki podżuchwowej	
(guz Kuettneera)	195
Przewlekłe zapalenie ślinianki przyusznej	195
Zespół Sjögrena	196
Zmiany patologiczne w śliniankach po naświetlaniu (<i>radiation sialadenitis</i>)	196
Kamica ślinianek (<i>sialolithiasis</i>)	196
Sialozy	197
Nowotwory ślinianek	197
Nowotwory łagodne	197
Gruczolak wielopostaciowy – guz mieszany	
(<i>adenoma pleomorphicum, tumor mixtus</i>)	198
Guz Warthina (<i>cystadenolymphoma</i>)	198
Nowotwory złośliwe	198
Zasady leczenia guzów ślinianek	200
Podstawowe techniki chirurgiczne	201
5 Krtań	199
Anatomia i fizjologia	203
Metody badania	209
Metody badania narządu głosu	212
Badania radiologiczne	213

Analizy akustyczne głosu	213
Analiza trójwymiarowa spektrograficzna (według Pruszevicza) ...	214
Pole głosowe	215
Elektromiografia (EMG)	215
Badanie spirometryczne	215
Zabiegi wykonywane w przypadku konieczności udrożnienia górných dróg oddechowych	215
Intubacja	216
Konikotomia	216
Tracheotomia	217
Klinika chorób krtani	217
Wady wrodzone	217
Rozmękanie krtani (<i>laryngomalatia</i>)	218
Rozdwojenie nagłośni (<i>bifid epiglottis</i>)	218
Opadnięcie krtani (<i>laryngoptosis</i>)	218
Wrodzone porażenia nerwów krtaniowych	218
Płetwa krtaniowa	219
Wrodzona torbiel krtani	219
Zwężenie podgłośniowe krtani	219
Naczyniak (<i>angioma</i>)	220
Rowek głośni (<i>glottic sulcus</i>)	220
Zniekształcenie chrząstki nagłośni	220
Choroby zapalne	221
Ostre zapalenie krtani (<i>laryngitis acuta</i>)	221
Podgłośniowe zapalenie krtani	221
Zapalenie krtani, tchawicy i oskrzeli (<i>laryngotracheobronchitis</i>)	222
Przewlekłe zapalenie krtani (<i>laryngitis chronica</i>)	222
Gruźlicze zapalenie krtani	222
Kiłowe zapalenie krtani	223
Przewlekłe nieswoiste zapalenie krtani (<i>laryngitis chronica nonspecifica</i>)	223
Ostre zapalenie nagłośni (<i>epiglottitis acuta</i>)	224
Grzybica krtani	225
Zapalenie stawu pierścienno-nalewkowego krtani	225
Zapalenie krtani w wyniku naświetlania energią promienistą (<i>radiation laryngitis</i>)	225
Guzy krtani	226
Polipy krtani	226
Chrzęstniak (<i>chondroma</i>)	227
Kostniak (<i>osteoma</i>)	227
Guz Abrikosowa (<i>myoblastoma granocellulare</i>)	227
Nerwiak (<i>neurinoma</i>)	227
Plasmocytoma	228
Lymphoepithelioma	228
Mięsaki	228
Obrzęki Reinckego	228
Brodawczaki krtani	229
Stany przedrakowe	229

Rak krtani (<i>carcinoma laryngis</i>)	230
Metody operacyjnego leczenia raka krtani	235
Zaburzenia ruchomości strun głosowych	237
Porażenie nerwu krtaniowego wstecznego	237
Porażenie nerwów krtaniowych górnych	239
Porażenie mieszane nerwów krtaniowych	239
Urazy krtani	239
Nadmierny wysiłek głosowy	240
Guzki głosowe (<i>noduli vocales</i>)	240
Owzrośnienie kontaktowe (<i>contact ulcer</i>)	240
Ziarniniak pointubacyjny	240
Urazy zewnętrzne	241
Ciała obce	241
Ziarniniak Wegenera	242
Zaburzenia głosu	242
Czynnościowe zaburzenia głosu	243
Koordynacyjna niedomoga głosowa (<i>phonastenia</i>)	243
Bezgłos spastyczny i histeryczny	243
Zaburzenia mowy w wyniku chorób ośrodkowego układu nerwowego	244
Urazy czaszki	244
Afazja	244
Dyzartria	245
Bełkotanie (<i>dyslalia</i>)	245
Seplenie (<i>sigmatismus</i>)	246
Jąkanie (<i>balbuties</i>)	246
Choroba Parkinsona	247
<i>Myasthenia gravis</i>	247
Dysfonia w wyniku zaburzeń endokrynologicznych	247
Dysfonia w wyniku zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego	247
Rola foniatri w opiece nad osobą zawodowo posługującą się głosem	248
Leczenie chirurgiczne osób zawodowo posługujących się głosem	249
Rehabilitacja zaburzeń głosu	251

6 Tchawica i oskrzela 255

Anatomia	255
Metody badania	256
Klinika chorób tchawicy	257
Zwężenia tchawicy	257
Ostre zwężenie tchawicy	257
Przewlekłe zwężenie tchawicy	257
Ciała obce	258
Urazy	258
Zapalenie tchawicy	259
Ostre zapalenie błony śluzowej krtani, tchawicy i oskrzeli u dzieci	259
Nowotwory tchawicy	259
Nowotwory łagodne	259
Nowotwory złośliwe	259

7 Przelyk	261
Anatomia i fizjologia	261
Metody badania	262
Klinika chorób przelyku	263
Wady wrodzone	263
Wrodzone zwężenie przelyku	263
Przetoka tchawiczo-przelykowa	263
Przepuklina rozwoju przelykowego	263
Oparzenia kwasami i ługami	264
Zwężenia bliznowate przelyku	264
Ciała obce	265
Tępe i penetrujące urazy przelyku	266
Uchyłki przelyku	266
Stany przelyku	266
Zaburzenia ruchomości przelyku	266
Żylaki przelyku	267
Nowotwory przelyku	267
Nowotwory łagodne	267
Nowotwory złośliwe	268
8 Szyja	269
Podstawy anatomii	269
Metody badania	272
Pobieranie materiału do badania histopatologicznego	273
Techniki radiologiczne	273
Klinika chorób szyi	273
Stany zapalne tkanek miękkich	273
Ropnie	274
Zapalenie śródpiersia	274
Nieswoiste zapalenie węzłów chłonnych	274
Powiększenie szyjnych węzłów chłonnych w zapaleniach swoistych	275
Gruźlica	275
Kiła	275
Sarkoidoza (choroba Boeck)	275
Toksooplazmoza	275
Tularemia	276
Urazy	276
Wady wrodzone	276
Przetoki boczne szyi	277
Torbiel boczna szyi	277
Przetwały przewód tarczowo-językowy	277
Guzy	278
Tłuszczak	278
Naczyniaki krwionośne	278
Naczyniaki chłonne	278

Guz kłębka szyjnego (<i>chemodectoma</i>)	279
Guzy neurogenne	279
Choroba Recklinghausena	279
Neurilemmoma (<i>schwannoma</i>)	279
Guzy układu chłonnego	280
Ziarnica złośliwa (<i>choroba Hodgkina</i>)	280
Chłoniaki nieziarnicze	280
Przerzuty w szyjnych węzłach chłonnych	280
Operacja <i>neck dissection</i>	281
Diagnostyka różnicowa guzów szyi	283

9 Bóle głowy 285

10 Objawy laryngologiczne w AIDS 289

11 Objawy laryngologiczne w rzadkich zespołach chorobowych 291

Zespół Alporta	291
Zespół Aperta	291
Zespół Armstronga-Heima	292
Zespół Avellisa	292
Zespół Baelza	292
Zespół Bayforda	293
Zespół Barjon-Lestrade-Labauge	293
Zespół Barrégo i Liéou (migrena szyjna)	294
Choroba Behçeta	294
Zespół Bella (porażenie)	295
Zespół bezdechu śródennego (<i>sleep apnoea</i>)	295
Zespół Bogorada (zespół krokodylich łez)	296
Choroba Bourneville'a-Pringe'a (<i>adenoma sebaceum</i>)	297
Zespół Brocq-Pautrier	297
Guz Burkitta (chłoniak Burkitta)	297
Zespół Charcot-Weiss-Baker (zespół zatoki szyjnej)	298
Zespół Charlina-Sludera	298
Zespół Cogana	298
Zespół Costena	299
Zespół <i>Cri-Du Chat</i>	299
Zespół Crouzona	300
Zespół Fourman-Fourman	300
Zespół Franceschetti	300
Zespół Frey	301
Zespół Goldenhara	301
Zespół Gradeniga	302
Zespół Gregga	302
Choroba Grisel	303
Guzowatość nosa	303

Guzy kąta mostowo-mózdkowego	303
Zespół Heerfordta	304
Zespół Hortona	304
Zespół Hunta	305
Choroba Huntera	305
Zespół Jacoda	306
Język czarny włochaty	306
Język geograficzny	307
Zespół Kartagenera	307
Zespół Klippela i Feila	307
Zespół Lermoyeza	308
Angina Ludwiga	309
Zespół Melkerssona-Rosenthala	309
Zespół Moebiusa	310
Mukowiscydoza	310
Nawrotowe zapalenie chrząstek	311
Zespół Ortnera	312
Zespół pieczenia jamy ustnej	312
Zespół Pietrantonii	313
Angina Plauta i Vincenta	314
Zespół Plummera i Vinsona	314
Zespół przedłużonego wyrostka rylcowatego	314
Przetnwały przewod tarczowo-językowy	315
Przyzwojak	316
Obrzęk Quinckego	317
Zespół Robina	318
Skrobiawica (amyloidozą)	318
Zespół Sludera	319
Choroba Recklinghausena	319
Choroba refluksowa	320
Zespół Sjögrena	320
Zespół Stevensa-Johnsona	321
Szkliviak	322
Środkowy ziarniniak	322
Choroba Takayashu	323
Zespół Tornwalda	323
Twardziel	324
Zespół Treachera Collinsa	324
Zespół Ushera	325
Zespół van der Hoeve	325
Zespół Verneta	326
Zespół Vogt-Koyanagi	326
Zespół Waardenburga	327
Zespół Wallenberga	327
Ziarniniak Wegenera	327
Zespół zatokowo-oskrzelowy	328
Skorowidz	331